

Liederen voor den landman. Deel 1

Jan van Eijk

bron

Jan van Eijk, *Liederen voor den landman. Deel 1*. Johannes Allart, Amsterdam 1794 (tweede druk)

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/eijk003lied02_01/colofon.php

© 2012 dbnl

The logo for the Dutch Bibliography (dbnl) consists of the lowercase letters 'dbnl' in a blue, sans-serif font. The letter 'd' is stylized with a small hook at the top.

*2r

AAN HET
GENOOTSCHAP
TOT VERDEDIGING VAN DEN
CHRISTELIJKEN GODSDIENST,
TEGEN DESZELFS HEDENDAAGSCHE
BESTRIJDEREN,
OPGERIGT IN 'S GRAAVENHAAGE,

*2v

WORDEN
deze LIEDEREN
NEDERIG TOEGEWIJD,
DOOR DESZELFS MEDELID
JAN VAN EYK.

[Woord vooraf]

‘Hoe gelukkig is de Landman, en allen, welke uit kracht van hun beroep, met de vrije lucht, de zachte leere der schoone Natuur inādemen! - Hunne bezigheden kunnen hen opleiden tot Godsdienstige gevoelens. - Werkende om de spijs, die vergaat, kunnen zij de spijs, welke blijft tot in het eeuwig leeven, proeven.’ - Deze denkbeelden kwamen meer dan eens bij mij op, wanneer ik mijne Dorpelingen in derzelver arbeid zag. - ‘Wisten zij allen slechts, welk eene stichting, on-

der hun moeilijk werk, welk een geestelijk en hemelsch voedsel in het stof der aarde voor hun te vinden zij!’ - Deze was de zucht van mijn hart. - Daarom begon ik reeds te Voorthuizen (mijn voorige standplaats,) bij tijd en wijle, de betnamlijke gedachten en gevoelens, welke den Land- en Akkerarbeid kunnen veraangenaamen, in eenige der volgende liederen uittedrukken; zettede alhier die aangenaame uitspanning voort, en hope verder mijne ledige oogenblikken hier aan toetewijden; en bij dit Stukje, (indien het wel ontvangen wordt,) in het vervolg, meerder bijtevoegen, niet alleen voor den Landman, maar ook voor andere lieden uit den geringen Burgerstand, naar dat het den Heere zal behaagen, mij gezondheid, lust, en gelegenheid te schenken.

En waarom zoude ik mij schaamen, voor Landlieden en den gemeenen man te arbeiden? - De Landman, de gemeene Burger wordt te onregt, als een min gewigtig Lid der Maatschappij beschouwd. Hij is in de oogen van den Zallgmaaker even dierbaar, als de beschaafde Rijke, en geoefendste Geleerde. *Van Alphen, Martinet*, en *van den Berg* zingen en schrijven voor Kinderen; *de Maatschappij tot nut van het Algemeen*, heeft ook voor den gemeenen man gedicht; met het grootst genoegen zie ik, dat het loflijk *Haagsche Godgeleerd Genootschap* elken Godsdienstminnaar noodigt, om ook voor den gemeenen man te werken. - Dit wekte mij op, om deze liederen in het licht te geeven, en, in vertrouwen, dat dezelve welligt iet zullen kunnen toebrengen ter bevordering der gewigtige en heilzaame

oogmerken, welke die uitnoodiging bedoelt, achtte ik het billijk, dit proefje aan het gemeld Genootschap toeteëigenen.

De ontsermende Jesus doe verzoening over het verkeerde, en vervulle het gebrekkige van mijne geringe poogingen. Hij gebiede over dezelve den zegen van zijnen Geest. Hij bestelle ons den vrede, en doe onze velden wedergalmen van vrolijke gezangen van bevrijding, welke den voorbijganger toejuichen: de waare God wordt nog in Nederland bij het Euangelielicht erkend, en dankbaar geeerbiedigd!

Aan de landlieden.

Veldbewoners! Akkerlieden!
Steun en eegen van het Land,
Lieve Vrienden! neemt dit boekje
Uit een broederlijke hand.
Leest mijn liedjes, leert ze, zingt ze,
's Middags, 's avonds, 's morgens vroeg;
Onder 't maaijen, onder 't zaaijen,
Bij uwe egge, bij uw' ploeg.
Zouden vogels u beschaamen,
U, die vaak te velde trekt,
Eer het morgenlicht de voog'len
Uit den slaap heeft opgewekt?
Hooft die lieve Beestjes zingen!
Toont dan, dat gij menschen zijt;
Zingt de Lente, zingt den Zomer,
Zingt den Herbst- en Wintertijd!
Zingt, wanneer gij noestig arheidt!
Zingt, wanneer gij zit en rust!
Ja? zoo dikwijls 't harte lust heeft,
Zingt zoo vaak met nieuwen lust!
Maar zingt nimmer ijdele liedjes;
Zingt een dankbaar lied, ter een

Van uw' Schepper, die u alles
Geeft, dien goeden, trouwen Heer,
Die u, dorstig, moê van 't werken,
't Water smaaken doet als wijn,
De arbeid zal u ligter vallen,
En de rust u zoeter zijn.
Komt dan, laat uw stemmen klinken,
Huis, en veld en akkers door!
Komt dan, lustig, lieve Landliên!
Volgt mij naar, ik zing u voor.

Melkliedereren.

I.

De Heere is aan allen goed, en zijne barmhartigheden zijn over alle zijne werken. Ps. CXLV. 9

Wijze: Zalig Weezen, vol genade. Groenewegen.

God is goed! ik wil Hem looven,
 Hem, die alles leeven doet.
 Niets gaat zijn genaê te boven,
 Hij is al zijn scheps'len goed.
 Zon en Wind, en Daauw en Regen
 Brengen milden overvloed.
 Weide en kudde voelt den zegen
 Van den Hemel. God is goed.

Zie de Beestjes welig groeien,
 Zelfs van vetheid zwaar en loom,
 De Uijers zwellen, de emmers vloeien
 Over van den vetten room.

Al die zegen komt van boven,
Wek mijn hart op tot Uwe eer,
Leer mij Uwe goedheid looven,
Leer mij dankbaar zijn, o Heer!

II.

Als nieuwgeboorene kindertjes, zijt zeer begeerig naar de redelijke onvervalschte melk, op dat gij door dezelve moogt opwassen, 1 Petr. II:2.

Wijze: Psalm XIX.

Hoe snakt een teder wicht
 Bij 't eerste levenslicht
 Naar de onvervalschte melk!
 Hoe aangenaam en zoet,
 Hoe voedzaam en hoe goed,
 Is deze draak voor elk!
 Het jong gewolde vee,
 De kleine kalfjes meê,
 De jonge kleine zeugen,
 Hoe zijn ze er op gezet!
 Ze worden glad en vet
 Van deze malsche teugen.

Zoo zacht, zoo zoet, zoo goed
 Is ook voor mijn gemoed

De leer van 't Bijbelboek.
Geef, goedertieren Heer!
Dat ik die zuivre leer,
Met al mijn harte zoek',
En daar mijn' lust in vind'!
Ik ben nog maar een kind,
Een kind in 't geestlijk leeven,
De waarheid moet mij voên,
En meerder wassen doen,
En licht ea krachten geeven,

III.

Gij zijt geworden, als die welk van nooden hebben, en niet vaste spijze.
Hebr. V: 12.

Wijze: Psalm XLII.

Die geen harde, vaste spijzen
Draagen kan drink van de koe.
Zijn geneezing zal hem rijzen,
En zijn krachten neemen toe.
Melk is voor een teder kind
't Beste voedsel dat men vindt.
Uitgeteerde, zwakke maagen
Kunnen best de melk verdraagen,

Ach! mijn krachten zijn geweeken:
Mijne ziel is uitgeteerd;
'k Voel mijn' lust en moed bezweeken!
Mijn verzwakte ziel begeert.

Zachte melk voor vaste spijz',
Ach! dat mijn geneezing rijz'!
Goede Geest! vernieuw mijn leeven,
Dan aal ik weêr voorwaard! streeven!

Zaailiederen.**I.**

Die met traanen zaaijen, zullen met gejuich maaijen. Ps. CXXXVI: 5.

Wijze: Ps. XVII. of: *Wat voert de lieve morgenstond.*

Lodenstein.

Daar gaat de zaaijer op en neêr,
 En draagt het zaadvat heen en weêr,
 En strooit met slingerende hand
 Het zaad op 't robbelige land.
 Wat zwoegt de man! wat zweet hij sterk!
 't Is toch een zwaar en lastig werk!

Maar welk genoeg lacht hem aan,
 Wanneer hij eens het kostlijk graan
 Uitspruiten, groenen, bloeien ziet,
 En de oogst hem loon voor arbeid biedt!
 Hoe juicht hij op 't gezegend uur,
 Wen hij 't mag draagen in de schuur!

Zoo moet ik nimmer moedloos zijn,
Bij zorg, vermoeijenis en pijn,
Kost mij 't betrachten van de deugd
Soms eens een traan van ongeneugt;
Want de Oogsttijd komt met de Keuwigheid,
Dis juichen voor gewezen bereidt.

II.

*Ik heb gepland, Apollos heeft nat gemaakt, maar God heeft den wasdom
gegeeven. Zoo is dan, noch hij, die plant, iet, noch hij, die nat maakt: maar
God, die den wasdom geeft. 1 Cor. III. 6, 7.*

Wijze: Psalm LXXV.

'k Stap gestadig heen en weêr,
'k Strooi het zaad met volle hand
Op het welbereide land.
Schenk uw' zegen, Hemelheer!
Wasdom, regen, zonneschijn,
Anders zal het vruchtloos zijn,

Alzoo is 't met 's Heeren Woord,
Als de Geest niet medewerkt,
Of het goed beginzel sterkt,
Brenge het nimmer vruchten voort.
Goede Geest! help 's Heeren Knecht,
En bevestig 't geen hij zegt!

't Is toch niet dat Paulus plant',
Dat apollos 't land besproei';
Want de wasdom en de groei
Zijn alleen in 's Heeren hand.
't Is vergeefs, indien Gij niet
Bij Uw woord Uw heil gebiedt.

Ai! verlicht dan onze ziel,
Goede Geest! Neig onzen wil!
Maak den storm der driften stil!
Dan zal 't zaad, dat in ons viel,
Spruiten geeven op zijn' tijd,
Ja ook vrucht, die U verblijdt;

III.

Een zaaijer ging uit, om te zaaijen, enz. Matth. XIII: 1.

Samenspraak tusschen eenen landman en zyn' predikant.

Wijze: *Daar is het oude Jaar verdwenen. of: Doe Israel zijn naare zuchten, Lodenst. of. ô Kersnacht, enz.*

PRED. Zoo, Landman! zoo weêr aan het zaaijen! LANDM. Ja Leeraar! 't is op hoop van maaijene. P. Dat 's regt. Wie arbeidt graag voor niet? Zoo zaai ik ook het woord des Heeren, Op dat uw ziel Gods heil zou leeren, Gelijk gij Zoudags hoort en ziet. Maar al dat zaad, het welk bezijen Den akker valt, kan dat gedijen? L. Het wordt vertreden met den voet; Of door 't gevogelte opgegeeten. Zoo is Gods Woord ook ras vergeten, Wen 't valt in een verhard gemoed.

Men treft ook wel eens harde gronden, Daar niet veel aarde op wordt gevonden; Daar maait men toch wel koren van? L. Het zaad schiet op, zoo snel als moedig; Maar het verdort ook even spoedig, Dewijl 't geen zon verdraagen kan. P. Zoo ziet men somts wel schijn van leeven, Maar 't Woord kan toch geen vruchten geeven Bij 't los en onbedaard gemoed. 't Is ligt te treffen, te overreeden, Maar druk, vervolging, tegenheden, Verdooven ras dien ijvergloed. En als men 't zaad werpt in eene aarde, Die niet dan doorns en distels baarde, Wat wordt 'er dan wel van het graan? L. Her onkruid, sneller opgeschooten, Verstikt wel dra die teedre looten, En nimmer komt er koren aan. P. Zoo moet het Woord den zegen missen, Door zorgen en bekommernissen. Al wie zich naar de waereld schikt, En door begeerlijkheid laat drijven, Geen indruk zal bij hem beklijven, Het goede wordt bij hem verstikt.

L. Ik zie den arbeid best gelukken, En mag de meeste vruchten plukken Van goeden, welbereiden grond. P. Zoo ziet men hen ook vruchten draagen, Wien 't Euangelie kan behaagen, In welker hart het ingang vond. L. Wat zegen zon Gods Woord mij baaren, Wanneer mijn ziel en zinnen waren, Gelijk deze akker, wel bereid! Her zaad van 't Godbehaaglijk leeven Zou in mij bijven, vruchten geeven Voor een volzalige eenwigheid. P. Dan moet ge uw hope op Jesus bouwen, Uw hart aan Hem geheel vertrouwen. En aan de werking van zijn' Geest; En bidden Hem om licht en krachten: Van Hem aldus zijn heil te wachten, Is nimmer te vergeefsch geweest!

Bij het maaijen.

Ja laat ook allengskens van de handvollen voor haar wat vallen, en laat het liggen, dat zij het opleeze, en bestraft ze niet. Ruth II: 16.

Wijze: *Het vinnig stralen van de zon.***Lodenstein.**

Toen Boäs, die opregte man,
Zoo teêr van hart als wakker,
De maaijers in zijn koren had,
Kwam Ruth op zijnen akker.

Zij kwam naar 't oude voorregt, welk
De God van Weeuw en Weezen
Weleer door Moses wetten had
Aan de armen toegewezen.

Hij kwam, hij zag haar, en droeg zorg
Voor haar, en haare Moeder.
Op dat het beide niet ontbrak
Aan overvloed van voeder.

Hij gaf den Biudren dit bevel,
'Strooit losse korenaren,
Uit ieder handvol, ongemerkt,
Dat Ruth ze moog vergaëren.'

o Braave Boäs! gij leers ons
Aan arme menschen denken;
Wanneer de zegen wordt geöogst,
Dien God ons wilde schenken.

Op het dorsschen.

Wiens wan in zijne hand is, en Hij zal zijn' dorschvloer doorzuiveren, en zijne tarwe in zijne schuure t'samenbrengen en zal het kaf met onuitblusschelijk vuur verbranden. Matth. III. v. 12.

Wijze: Zwijgt winden, gij stroomen.**Voet.**

Sa! lustig, mijn Vrinden!
Brenge bundelen aan,
En slingert de vlegels
Op 't springende graan!
Ginds zuivert de wanner
Het onkruid en kaf,
Van 't zaad in zijn zeeve;
Hoe vliegt het er af!

Straks steeken wij lustig
De stoppels in brand;
Zoo blijft 'er niet over,
Dan asch op het land.
Dan kunnen wij rusten,
En droogen ons zweet,
En danken voor 't goede,
Dat God aan ons deed.

Het dorsschen geeft voordeel,
En stichting daar bij. -
Deze aarde is Gods akker,
Gods akkerwerk, wij.
Gods kuegten, de zaaijers.
Gods Woord is het zaad.
Tot maaijers zijn de Englen
Bestemd in Gods Raad.

Op 't laatste der dagen,
Eer alles bezwijk',
Wordt eenmaal deze aarde
Een' dorschvloer gelijk.
En Jesus zal komen,
En onkruid en kaf
Doen branden met vlammen
Van eeuwige straf.

Dan voert Hij de vroomen,
Als zuiver gewin,
Ter hemelsche Schuure,
Door de Engelen in.
Dan wijst Hij de boozen,
Als kaf van de hand,
Door vuur te verteeren,
Dat nimmer verbrandt.

Op het wannen.

De Godloozen zijn als kaf dat de wind heen drijft. Psalm I: 4.

Wijze: Psalm III.

Het uitgedorschte graan
Wordt in geen' zak gedaan,
Maar eerst geschud, gedreeveu,
Geslingerd in een wan,
Eer men 't verkoopen kan.
Zoo wordt het zaad ontheeven
Van stoppels en van kaf,
Die scheidt de wan er af.
Zie daar, het goede koren
Valt door zijn wigt om neêr!
Het kaf vliegt heen en weêr,
Verstuift en gaat verloren.

Dat is ook eenmaal 't lot
Van 't Goddelooze rot,

Het gaat, als kaf, verlooren,
Maar elk, die God bemint,
Blijft over, als het koren.
Maak, dierbre Jesus! Gij
Mijn dwaalziek hart dan vrij
Van zonde en ijdelheden.
En leer, met vasten tred,
Geloovig, naar Uw Wet,
Mij 't pad der dengd betreden!

Op de markt.

*O Alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt, en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk.
Jes. LV: 1.*

Wijze: *Wie sleet heuchelijker dagen.*

Lodenstein.

Elk kan hier zijn keuze vinden.
Al wat men bedenken kan,
Is op deze markt, mijn Vrinden!
Voor den boer en burgerman.
Allerlei begeerlijkheden,
Zijn voor elk hier veil gesteld.
Voor den mond, en voor de leden,
Doch de koopman wacht op geld.

Maar, wat zijn toch al die dingen?
Alles, wat het nog hier ziet?
Aas van brooze stervelingen,
Ijdelheid, en anders niet.

Spoedig is 't genot vergeeten,
En de voorraad is niet meer;
Al de kleeding ras versleeten,
En men voelt de nootdrift weêr.

Zielen! hebt gij lust aan 't leeven,
Jesus wil u eedler spijs,
Heerlijker goedren geeven,
Zonder geld en zonder prijs.
'Koopt (dus roept Hij) waaren vrede,
Zielevreugd die nooit ontschiet,
Wijsheid, liefde, zaligheden,
Eeuwig heil, van Mij om niet.'

Op den regen.

Hij trekt de druppelen der wateren op, die den regen na zijnen damp uitgieten. Job XXXVI: 27.

**Wijze: Hoog, om hoog mijn ziel naar boven,
Lodenstein.**

Welkom, welkom, lieve regen,
Op het vruchtendraagend land.
Welkom welkom, milde zegen
Van Gods vaderlijke hand.
Gij zijt voor mijn gemoed,
Gij zijt voor mijn gemoed,
Even leerzaam, als voor 't land gezegend,
Dewijl gij mijn gemoed
's Heeren grootheid kennen doet.

God, die dampen op doet stijgen,
En in wolken saam vergaêrt,
Doer ze an dropp'len nederzijgen,
Naar zijn wenken, op deze aard.

Wat glans van majesteit,
Wat glans van majesteit
Zie 'k in ieder regendropje blinken!
Wat glans van majesteit,
Wijsheid, goedheid, mogendheid!

Regenvlaag, gij kunt mij leereu,
Wat ik schuldig ben aan God.
Hem vertrouwen, lieven, eeren,
En berusten in mijn lot.
Met dankbaarheid en vreugd.
Met dankbaarheid en vreugd.
Geest van Jesus! maak mijn harte vatbaar
Voor dankbaarheid en vreugd,
Zaaden van de waare deugd.

De jonge herder.

Ik ben de goede herder. Joh. X: 11.

Wijze: Psalm C.

Komt! lieve Schaapjes! hier is 't goed.
Hier steekt geen heete zonnegloed;
Een beekje vloeit dit veldjen in.
Hier kunt gij drinken naar uw' zin.

Ai zie! 't is of zij mij verstaan!
Zij komen, op mijn roepen, aan,
Bewust, zoo wel als ik haar ken,
Dat ik haar trouwe Herder ben!

Ach! lieve Jesus! Gij zijt mij
Gelijk een trouwe Herder. Gij,
Die voor mijn ziel Uw leeven liet.
Ben ik dan ook Uw Schaapje niet?

Ach! hoorde ik naar Uw stemme meer!
Dan leefde ik tot Uw lust en eer,
Dan leefde ik zonder zorg; en blij,
Geijk dit lieve vee bij mij!

De herder met de lammertjes.

Hij, zal zijne kudde weiden gelijk een Herder. Hij zal de lammerkens in zijne armen vergaderen, en in zijnen schoot draagen. De zoogende zal hij zachtkens leiden. Jes: XL: 11.

Wijze: Psalm LXVIII.

Hoe teder is dit zuigend vee.
 Het kan rat met de grooten meê.
 Ik drijf, maar kom niet verder;
 'k Verlies bijkans geduld en moed,
 Daar 'k altoos achterblijven moet -
 Foei! ongeduldig Herder!
 Weet Jesus wel van zoo'n verdriet?
 Hem kwelt het langzaam leiden niet
 Van zwakke zuigelingen.
 Hij maakt allengs de zwakke sterk.
 En schikt zich naar den gang van 't werk.
 Bij teedre volgelingen.

De herder met het kreupel schaapje,

*Het verloorene zal ik zoeken, en het weggedreevene zal ik wederbrengen,
en het gebrookene zal ik verbinden, en het kranke zal ik sterken. Ezech.
XXXIV. 16.*

Wijze: *O minnelijkste Immanuel.*

Lodenstein.

Mijn herder hoorde lantst bij 't vee
Een kreupel schaapje klaagen:
Hij nam het op zijn schouder meê,
Zoo heeft hij 't weggedraagen.
Ik dagt: Zoo teêr
Is Jesus, ja nog meer,
Mijn lust en welbehaagen.

Welaan! mijn kranke ziel! schep moed!
Ontboezem vrij uw harte!
't Is Jesus, die u teder hoedt.
Klaag vrij aan Hem uw smarte.
Zijn hand geneest.
Ook gaan altoos het meest
De zwakste Hem ter harte.

Het schaapscheeren.

I.

*Als een Lam werd Hij ter slagting geleid, en als een Schaap, dat stom is,
voor het aangezicht zijner Scheerders, alzoo deed Hij zijnen mond niet op.*
Jes. LIII: 7.

Wijze: Psalm CXXXVI. (*)

Scheerder! scheer uw schaapje zacht,
Kwets het beestje niet,
Dat ons met zijn blanke vacht
Zoo veel voordeel biedt.

(*) *Gelijk in den VI. Psalm, op één na de laatste lettergreep van den eersten regel in ieder vers, op drie nooten wordt gezongen, zoo moet hier de laatste lettergreep, van den tweeden regel, in ieder vers, op drie nooten gezongen worden.*

Scheerder! denk, hoe 't wollig dons,
Dat uw knipschaar trekt
Van de schapjes, u en ons
Voor de koude dekt.

O! Wat is dit stomme dier
Lijdzaam, mak en stil!
't Maakt geen smartelijk getier,
't Buigt zich naar uw' wil.

Scheerder! zoo was Jesus ook,
's Vaders Godlijk kind.
Vrienden! zoo was Jesus ook,
Onze beste Vrind.

Ja; Hij deed zijn' mond niet op;
Zei niet: 'ach! of: wee!'
Schoon het lijden steeg ten top,
Lijdzaam en gedwee!

Als een Lam, werd Hij geleid
Naar de slagbank heen.
Heeft gewillig uitgebreid
Aan het kruis zijn leên.

Lieve Jesus! onze schuld
Hebt gij dus geboet;
En den eisch der Wet vervuld!
O! Vat zijt gij goed!

Dek ons voor des Rigters oog!
Heilig onzen wil!
Trek ons hart to U omhoog!
Maak het zacht en stil!

II.

Indien gij het niet zult hooren, en indien gij het niet zult ter harte neemen, om Mijnen naame eere te geeven, zegt de Heere der Heerschaaren, zoo zal ik den vloek onder u zenden, en Ik zal uwe zegeningen vervloeken.
Malach. II:2.

Wijze: *Zwijgt winden, gij stroomen,*
Voet.

Het scheeren der Schaapen
Is altoos een feest.
Het vordert, o knaapen!
Een' vrolijken geest.
God was ons genegen,
Hij hoorde onze beê.
Hij schonk Zijnen zegen
Aan Land en aan Vee.

Wij moeten ons wachten
Voor dartele vreugd,
Die God doet verachten
En de inspraak der deugd;

Die handen en harten
 Voor Lijdenden sluit,
 En eindigt in smarten
 En jammergeluid.

In voorige dagen
 Werd Juda beroerd,
 In schandlijke laagen
 Van ontucht vervoerd.
 De weeldrigheid wekte
 Den dartelen geest,
 En zonde bevlekte
 Het Scheenderen feest.^(*)

Toen Nabal, bij 't scheeren,
 En 't vreugdebetoon,
 Het billijk begeeren
 Van Isaïs Zoon
 Niet goedvond te geeven,
 Hoe was hij verblijd!
 Maar 't koste hem 't leeven,
 Door wrevel en spijt.^(†)

ô Neen! ons genoeg,
 Op 't vrolijke feest,

(*) *Genes.* XXXVIII.

(†) *1 Sam.* XXV.

Moet Christenen voegen,
En in onzen geest
Ten spoorflag verstrekken
Van liefde tot God,
En mildheid verwekken
Bij 't vreugdegenot,

Het boomkweken.

Die in het Huis des Heeren geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods, Psalm XCII: 14.

Wijze: Zielen, die geneigd tot lieven.

Lodenstein.

Zal een lootje wortlen schieten,
 't Worde door een goede hand
 In geschikten grond geplant.
 Mesten moet men 't, en begieten,
 Naar vereisch, zoo veel men kan,
 Of 'er komt geen boompje van.

Met geduld moet men 't besnoeien,
 Want, indien men dit vergeet;
 En het niet te leiden weet,
 Zal het boompje in 't wilde groeien,

En gij zult het kwijnen zien,
Of 't zal u geen vruchten biên.

Zoo moet ook het geestlijk leeven
In mij worden aangekweekt.
Als die zorg er aan ontbreekt,
Zal 't geloof mijn ziel begeeven,
En ik zal, alleen in schijn,
Nimmer regt, een Christen zijn.

Vruchtbre regen der genade,
Zonne der gerechtigheid,
Die uw' gloed in 't hart verspreidt.
Kom mijn teêr gemoed te stade,
Of mijn klein beginzel sterft,
Daar het levenskrachten derft!

Wilde driften moet ik temmen,
Door het snoeimes van de reên.
En al mijn genegenheên
Buigen, en doen samenstemmen,
Needrig, willig, lijdzaam stil,
Met des Heeren goeden wil.

Of ik zou Hem niet behaagen,
Die mij door des Geestes hand
In zijn' akker heeft geplant.
En geen goede vruchten draagen,
Die zijn liefdezorg en trouw
Anders van mij wachten zou.

De kinderschoole.

Leert den jongen de eerste beginzelen naar den eisch zijns wegs, als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daar van niet afwijken. Spr XXII. 6.

Wijze: De tien Geboden.

Indien men 't onbesuisde venlen
Niet vroeg aan toom en zeel gewent,
Zal 't nimmer paardenwerk verrigten,
Dewijl het geene tengels kent.

Wat kundigheden, of bekwaamheid,
Wat vaardigheid of handeling
Verkrijgt men zonder onderrigting,
Bekomt men zonder oeffening?

Men moet dit werk al vroeg beginnen;
't Is vruchtloos, als men lange wacht.
Men moet de teedre takjes buigen,
Terwijl ze jeugdig zijn en zacht.

Bestelt dan, Ouders! in de Schoole
Gezet en vroeg uw teêr geslacht!
Hij is den naam van mensch onwaardig,
Die Schoolen voor geen voorrecht acht.

Daar words de moed en lust en ijver
In 't hart gekweekt door loon en straf.
De tugt leert billijke onderwerping,
En went het speelziek woelen af.

Daar worden de allereerste zaaden
Van kennis, en van weetenschap,
Van deugd, erg pligten, en beschaaving
In 't hart gelegd van stap tot stap.

Ontdekt al vroeg zich 't zaad der boosheid,
De voordgang wordt aldaar geweerd.
En 't eerst begin der hemelwaarheid,
En van des Heeren vrees geleerd.

Zoo kan uw zaad gelukkig weezen,
Geplaatst in een' gewenschten stand.
Zoo kan het eens een zegen worden,
Voor huisgezin, en kerk, en land.

De schoole van het christendom.

*Gij kinderen van Sion, verheugt u, en zijt blijde in den Heere uwen God,
want Hij zal u geeven dien Leeraar der gerechtigheid. Joël II. 23.*

Wijze Ps. CXXXVI.

Kom! mij medesterv'ling! kom,
In de School van 't Christendom,
Onderwijs is daar bereid
Voor den tijd en de eeuwigheid.

En wat leert gij daar? - de taal,
Die men spreekt in 's Hemels zaal.
spreeken, ja ook *zingen* tot
Eer van den Drioëenen God.

Leezen vlug, en t' aller uur,
In de boeken der Natuur,
En de heil'ge Bijbelblaên,
Daar Gods Naam en Beeld in staan.

Schrijven met een vaste hand,
Dat ik mij aan God verpand,
Zijn verkreegen lievling ben,
En geen' andren Heiland kan.

Reeknen, war mijn voordeel is,
Wat ik heb, en wat ik mis,
En wat ik verzaaken moet,
Om te winnen 't hoogste goed.

Wordt de deugd daar ook bekend,
Goede zeden aangewend?....
Ja! - Gehoorzaamheid aan God,
Vergenoeging in ons lot.

Liefde tot den Opperheer,
Afkeer van bedrieglijke eer.
Liefde tot ons vleesen en bloed,
Met gedweeheid van gemoed.

Afzien van onze eigen kracht,
Steunen op des Hemels magt;
Maatigheid, en nijvre vlijt.
Dierbaar achten van den tijd.

Spaarzaamheid, Milddaadigheid,
Niet een schrander huisbeleid,
Dat, bij goedheid, wijsheid paart,
En, bij erust, een zachten aart.

Waakzaamheid van het gemoed,
Dat zich voor de zonde hoedt.
Needrigheid, die andren acht,
En zich voor verheffing wacht.

Trouwheid, Openhartigheid,
Die geen strikken ooit bereidt,
Met de blanke Opregtheid meê,
En de liefde tot den vreê.

Edelmoedigheid van geest,
Die, voor eigenbaat bevreesd,
Het geluk van ieder mensch
Stelt ten doel van haaren wensch.

Ja, met één woord, al, wat goed,
En betaamlijk heeten moet,
Al, wat ons door reine deugd,
Stelt voor God tot eer en vreugd.

Al, waar door we, in onzen kring,
Voor ons zelf', en onderling,
It der waarheid, niet in schijn,
Kunnen hoogst gelukkig zijn.

Leert men in de School der Kerk,
Ook het een of ander werk,
Om voorspoedig voordregaan
Op de wijde waereldbaan?...

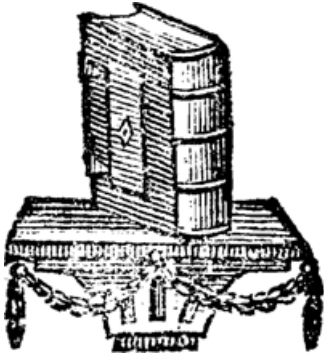
Ja! - men leert daar wet het meest
Werken, zorgen voor den Geest.
Niet slegts voor vergankelijk brood:
Maar voor 't leven na den dood.

Werken naar Gods wil en lust.
Werken zonder traage rust,
Voor der ziele zaligheid,
Werken voor eene eeuwigheid.

JESUS CHRISTUS zelf geeft daar
Lessen aan de Christenschaar,
Daar Hij 't harte vormt, geneest,
Door zijn Woord, en door zijn' Geest.

Door zijn tugt en hemelleer
Wijst Hij ons het pad van eer.
En door Goddelijke min
Neigt Zijne almagt ziel en zin.

Kom dan! Medesterv'ling! kom
In de School van 't Christendom!
Daar is onderwijs bereid
Voor den tijd en de eeuwigheid.

Het catechizeeren.

*Een osse kent zijnen bezitter, en een ezel de kribbe zijnes Heeren, maar
Israël heeft geene kennisse, mijn volk verstaat niet. Jes. 1:3*

Wijze: ô Jesus vol genade. Groenewegen.

De stomme dieren kennen
Den geenen, die hen voêrt.
Zal ik dan mijnen Schepper
Van wien ik alles heb,
Niet kennen en vereeren, vereeren, vereeren?
Niet dienen, en Hem lieven?
Ik, met verstand begaafd?

Ik heb verstandsvermogens,
De stomme dieren niet.
Zoo ik dan God niet liefheb,
Gelijk mijn kudde mij,
Ja nog veel meer Hem eere, Hem eere, Hem eere,
Dan laat ik mij, o schande!
Beschaamen door mijn vee.

't Is waar, het geen mijne oogen
 Anschouwen, treft mij 't meest;
En ik ben ongevoelig
 Voor God, wien ik niet zie.
Hoewel ik uit mij zelven, mij zelven, mij zelven
 Behoorde God te kennen,
 Gelijk mijn kudde mij.

Maar, welk een Vaderliefde!
 God gaf ook mij zijn woord,
Om mij daar in te leeren.
 Van, en voor wien ik ben.
Hij geeft mij ook zijn knechten, zijn knechten,
 zijn knechten,
Om mij daar in te helpen,
 Door weeklijksch onderrigt.

'k Wit mij dan vlijtig oeffnen,
 En bij mijn' Leeraar gaan,
Op dat ik regt moog weeren
 Van wien ik 't al moet leeven heh,
Van wien ik 't al moet wachten, moet wachten,
 moet wachten.
Wien ik voor alles danken,
 Wien 'k lieven, eeren moet,

ô Heer! Gij geeft mij krachten,
Tijd en gelegenheid:
Schenk mij ook 't licht des Geestes,
Op dat mijn stomme vee
Niet tegen mij getuige, getuige, getuige;
Maar ik U eeuwig eere,
Gelijk een reedlijk mensch, (*)

(*) *Dit lied, zoo geheel rijmloos, als het is, geeve ik mede in dezen Bundel. En terwijl ik mij beroep op de Voorredenen van den Heer A VAN DEN BERG, voor zijne Proeven van geestelijke Oden en Liederen, hope ik, dat deze en gene goede gedachte het gebrek van het rijm vervullen zal.*

Avondliederen.**I.**

Offert Gode dank, en betaalt den Allerhoogsten uwe geloften Ps. L: 14.

Wijze: *Al is 't van kruis en leed.*

Lodenstein.

Dees dag is weêr voorbij;
Mijn God bewaarde mij,
En Huis, en Schuur, en Stal,
Voor ramp en ongeval.

Zijn trouw heeft mij gesterkt.
'k Heb naar mij' wensch gewerkt.
Hij gaf gezondheid, lust:
En schenkt mij nu weêr rust.

Ik dank U, goede God!
Voor mijn gelukkig lot,
Voor Uw genaê: vergeef
Al 't kwaad, dat ik bedreef:

Zie mij in Jesus aan!
En wij mij gadeslaan,
En 't mijne, in dezen nacht,
Door Uwe trouwe en magt.

II.

Zoo de Heere de Stad niet bewaart, te vergeefs waakt de wachter. Psalm CXXVII: 1^b.

Wijze: Psalm III.

Mijn Schepper, en mijn Heer!
 Gij hebt mij heden weêr
 Zoo liefderijk gedraagen.
 Gij sterkret mijne hand.
 Uw zegen deed op 't land
 Mijn werk gelukkig slaagen.
 'k Heb niet genoeg gedacht
 Aan U, mijn licht en kracht!
 Noch U al de eer gegeven!
 Was Goddelijk geduld
 Niet grooter dan mijn schuld,
 Waar was mijn hoop gebleeven!

Had Jesus niet voldaan,
 Ik ware al lang vergaan
 Om mijne ondankbaarheden.
 ô Vader van genaê,
 Scheld, eer ik slaapen ga,
 Mij al mijn overtreden,
 Om Jesus will kwijt!
 En leer mij t'allen tijd

Op Uwe ontferming letten;
Op dat ik voor het goed',
Dat Gij steeds aan mij doet,
Moog leeven naar Uw Wetten!

Ik leg mij dan, ô Heer!
Op Uwe hoede, neêr.
Bewaar mijn huis, mijn leeven,
Verkwik mij door de rust,
Op dat 'k met nieuwen lust
Hij moge aan 't werk begeeven,
Beveilig Kerk en Land,
Uw liefderijke hand
Dek Weduwen en Weezen.
Vertroost het treurig hart,
En wil der krauken smart
Verzachten en geneezen!

Morgenzangen.

I.

Ziet, de bewaarder Israëls zal niet sluimeren noch slaapen. Ps. CXXI: 4.

Wijze: Psalm LXXXI.

Heer! wat zijt Gij goed!
'k Wil, ik zal U prijzen,
Die mij draagt en hoedt,
Van het werken moê;
Sloot ik de oogen toe.
En zie 't licht weêr rijzen.

Weerloos in den nood,
Die mij kon genaaken,
Was 'k als leevend dood.
'k Lag en sliep gerust
Van geen zorg bewust,
Gij woudt voor mij waaken.

Ziekte dieven, brand,
Duizend ongevallen
Weerde Uw goede hand;
Hoedde mensch en vee;
Huis en Schuuren meê;
Zorgde voor ons allen!

ô, Wat zijt Gij goed,
Vader van mijn leeven!
'k Wil, ik zal, ik moet,
In den morgenstond,
U, met hart en mond,
Dauk en eere geeven.

II.

ô God, gij zijt mijn God, ik zoeke U in den dageraad. Ps. LXIII: 22^a.

Wijze: Psalm LXXXI.

'k Mag dan weêr, verkwikt,
 Uit den flaap ontwaaken,
 Door geen leed verschrikt,
 Mag ik, goede God:
 Dankbaar voor mijn lot,
 Biddend U genaken.

Geef mij heden weêr
 Nieuwen lust en krachten
 In mijn werk, en leer
 Mij, van U alleen,
 In mijn bezigheên,
 Hulp en zegen wachten!

Hoed mijn vee, en mij!
 Doe mijn zorg gelukken!
 Sta het werkvolk bij!

Zegen land en zaad!
Laat geen smartlijk kwaad'
Schoon verdiend, ons drukken!

Laat mijn hart U niet
Uit het oog verliezen;
Maar, door 't geen men ziet,
Tot U opgeleid,
Uw gerechtigheid
Boven alles kiezen!

Op oudejaarsavond.

Stelt uw harte op uwe wegen. Hagg. I: 7°.

Wijze: Zoet gezelschap.

Lodenstein.

Elk is op zijn wijz' verheugd.
De onberaaden losse jeugd
Schiet het oude jaar in 't nieuwe.
De aardworm brast, en zwelgt, en teert.
Schraaper telt de guldenstukken,
Daar zijn schat meê is vermeerd.

Ik heb geen vermaak daar in.
'k Wil met een' bedaarden zin
't Hart op mijne wegen stellen;
Denkeu aan mijn' weg en lot,
Hoe ik 't onder alles maakte,
Wat ik schuldig ben aan God.

God heeft mij die jaar behoed.
En zijn trouw heeft mild gevoed
Huisgezin en vee en akker;
't Kwaade smartte niet te zeer;
'k Had verdiend de zwaarste rampen;
Hij verschoonde telkens weêr.

't Helder Euangelielicht
Leerde mij genade en pligt.
'k Mogt gerust en ongehinderd
In het huis des Heeren gaan,
En aldaar van Jesus hooren.
God heeft alles welgedaan.

Maar, hoe weinig is mijn geest
Dankbaar aan den Heer geweest!
Flaauw en ijverloos in 't bidden;
Wispeltuurig in geluk;
Steunende op mijn eigen krachten;
Wrevelig, of hard in druk.

Traagheid, koelheid ongeloof
Maakten vaak mijn harte doof
Voor de stem van 't Euangelie,
Ach! hoe weinig is mijn ziel
Nog gevorderd, onder 't voorregt,
Dat aan haar te beurte viel!

o Hoe zal mijn harte nu,
Zegenrijke Ontfermer! U
Al uw trouw en gunst vergelden?
En zoo veel weldaadigheên,
Die Gij mij weêr hebt beweezen,
Boven deuken en gebeên?

Treed niet met mij in 't gerigt.
Sla Uw vriendlijk aangezigt
Op mij neêr, om Jesus wille,
Laat mij 't licht der lieve zon
Weêr in 't volgend jaar aanschouwen,
En U looven, Lichtenbron!

Op nieuwjaarsdag.

*Leer ons alzoo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen. Ps. XC:
12.*

Samenspraak tusschen Jacob, Simon, Johannes, Willem en Cornelis.

Wijze: Psalm VI. of: *ô Opperweezig Heere.* Lodenstein.

JACOB.

Zoo wordt ons weêr het leaven,
Door 's Hemels gunst gegeven,
In 't nienw begonnen jaar,
Komt! zoeken wij dan heden,
Met lofzang en gebeden,
Den Opperzegeanaar!

ALLEN.

't Voegt ons Uw' lof te ontvouwen,
Terwijl wij 't licht aauschouwen,

o Heer! - Hoe menig een,
Die na ons 't licht zag rijzen,
Kan U niet meer hier prijzen,
Reeds voor ons afgesneên!

SIMOR.

Komt! laten we overweegen,
Wat gunstbewijs, wat zegen
Ons hart, op dezen dag,
Best van den Heer der Heeren,
Naar onzen stand, begeeren
En bidden zal en mag.

JOHANNES.

Dat ramp en ongelukken
Ons in dit jaar niet drukken,
Dat God ons gadesla,
Het onze trouw behoede,
En mensch en beesten voede?...

ALLEN.

ô Ja! ô ja! ô ja!

JACOB.

Maar is niet kruis en smarte
Vaak heilzaam voor het harte?

En kunnen wij met reên
Dan wel zoo stellig vraagen,
Om onbewolkte dagen?

ALLEN

ô Neen! ô neen! ô neer!

WILLEM.

Dat wij ons zelf verzaaken,
En geen bepaaling maaken,
Maar smeeken om genaê,
In zegening en oordeel,
In tegeespoed en voordcel?....

ALLEN.

ô Ja! ô ja! ô ja!

JACOB.

En vliegen niet de dagen,
Als ligte Zomervlaagen,
Als schaduwen, daar heen?
Kan iemand zijn vertrouwen,
Wel op dit leeven bouwen?

ALLEN.

ô Neen! ô need! ô neen!

CORNELIS.

Het beste van dit leeven,
Niet in Gods gunst gegeven,
Is vaak de grootste schae.
't Kan na den dood niet baaten,
't Zal ons eens verlaatten...

ALLEN,

ô Ja! ô ja! ô ja!

JACOB.

Een zegen, op ons zwoegen,
Met rust en vergenoegen,
En matiging van smart,
En, onder al Gods wegen,
Hoe die ook zijn gelegen,
Een wijs, godvreezend hart,

Dat's 't best, dat ik kan denken.
Wil ons de Heer dat scherken,
Dan zijn wij 't best er aan,
Om zelfs van ongelukken,
Een zoete vrucht te plukken,
Die eeuwig kan bestaan,

ALLEN.

Wees Gij ons dan geneegen,
O Heer! en laat Uw zegen
 Ons tot U trekken! Leer
Ons tellen onze dagen.
Op dat we ons wijs gedraagen,
 En leven tot Uwe eer!

Bestuur dan onze schreeden;
Vergeef ons overtreden;
 En leid ons naar Uw' wil!
Gij wilt genadig weezen,
Op dat men U zou vreezen,
 Hoor ons, om Jesus wil!

